

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

MESEČNI PRILOG "SOKOLSKO SELO"

LJUBLJANA,
12 OKTOBAR 1934

Izlazi svakog petka — Godišnja pretplata 50 Din — Uredništvo i uprava nalazi se
u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica broj 6, telefon broj 2177 — Račun
poštanske štedionice broj 12.943 — Oglasi po ceniku — Rukopisi se ne vraćaju

GOD. V
BROJ 42

NJ. VEL. KRALJ ALEKSANDAR I

Viteškom Kralju Ujedinitelju!

Najernija, najstrašnija i najgrozna vest, koju je moguće zamisliti, svirepo je pogodila i porazila sav jugoslovenski narod. Krv je zastala. I dah. Grlo se steglo, reč zagrela, usta zanemela. Oko se ukočilo. Svest se gubila u bezdan očaja. Neizmerna bol, kao britkom oštrom, parala je sreću. Pa krik do dna učvijene duše cele nacije nad užasom, koji joj pripremi zla kob...

Jao!

Zar nije još konac kalvarijskih muka? Zar još nije dosta gorčine, koju nam je sudba toliko putu prinosila u tolikim vremenima i razdobljima, da se iskupi sloboda i jedinstvo jugoslovenskog naroda? Zar još treba strašnih iskušenja? Zar je još trebala, pored silnih, nebrojenih i neprocenjivih žrtava, i ova najveća i najbolnija?

I bol, u svesti gorke, grozne istine, sve više razdirje dušu. Sreća da svise.

Tuži, jeca i gorko plače sav jugoslovenski narod...

Plaća i velika francuska nacija, oplakujući svi bratski slovenski narodi, i prijateljski, te sav civilizovani i kulturni svet...

Na Njegov veliki državnički put u prijateljsku veliku zemlju ispratili su Ga sve najlepše nade čitave naše Nacije, sve najgorljivije želje, sva plamena ljubav i žarki narodni ponos.

Sreća je bilo razigrano od sreće i gorsnosti, kada je kao Vrhovni Komandant, kao Admiral naše dnečne Kraljevske mornarice, krenuo s većim svojim osmehom Pobednikom, napuštajući Svoju toliku ljubljenu zemlju u vrućoj težnji i s ciljem da je učini još jačom i sigurnijom i da joj obezbedi još bolji napredak i trajan mir. Da taj mir, za koji se je On zalagao svim silama, posluži i na korist Njegove Kraljevine i Njegovog naroda, kao i svih naroda velike zajednice čovečanstva.

A koliko međutim neopisive tragike skrivaše u sebi taj put k ovom plemenitom i uzvišenom cilju!

I sada dočekujemo Ga na povratku s najvećim, užasnim bolom, raskidana srca, neutešivo ucviljene duše, rasplakane gorkim plaćem, kako samo ucviljena ljubav može da plače, u jadu i tuzi, beskrabnoj, kojoj primera nema...

Vraća nam se, ali ne više da bude s nama, s narodom Svojim, sa zemljom Svojom. Ne više da nas vodi, štiti i brani. Njegov pre tako sjajni, pronicavi, mudri pogled, sada je mutan i utonuo. Njegova vede zaklopjene. Njegov osmeš se sledio. Njegovo srce, viteško, koje je toliko dalo, ljubilo, pregaralo i žrtvovalo za narod, za Jugoslaviju, prestalo je da kuca...

A »Dubrovnik« naš, ponos naš, sav zavitugom i spuštenih naših divnih narodnih simbola i simbola njegovog Vrhovnog Komandanta! Primice se sada tužnim obalama našim, vraćajući u svom ledenom čeličnom naručaju zemlji, Jugoslaviji, mrtva Onoga, koji ju je digao u život, koji ju je oslobođio i ujedinio i koji ju je učinio moćnom i velikom.

Zlikovačka ruka jednog izroda ljudskog svinjog ogavnjem delom prekinula je nit dva-ju velikih života, nama pak Jugoslovenima ugrabivši jedan najdragoceniji, u misli i paklenjskoj nameri, da gadajući jedno veliko srce gada i pogodi i srce Jugoslavije, i da ugasi njen život.

Ali prevari se satanski sin, prevariše se i oni satanski vinovnici, prevariše se svi naši krvni neprijatelji.

Poslednje reči Velikog Kralja, koji je pao za jednu veliku ideju, reči: »Čuvajte Jugoslaviju!«, jugoslovenski narod primio je kao najsvetiju amanet, koji će i ispuniti. I Jugoslavija će večno živeti velika i moćna!

U mislima svojim gledamo Njegov sve-
ta lik; lik Kralja — Vojnika, Viteza, Voj-
skovode, Pobednika, Državnika, Ujedinitelja,
Gledamo lik Vladara, koji je u sebi ova-
plotio, sintetizovao sve težnje svega naroda,
s kojim je saosećao sve njegove radosti i
boli. Gledamo lik Vladara, u kome je bio
najdivnije oličen Genije narodni, u kome su
bile usredotočene sve najveće odlike uma
i srca. Gledamo Vladara, u čijoj je ličnosti
bio predstavljen najveći Jugosloven, Vladara,
čija je ličnost bila najsjajnija inkarnacija
ideje narodnog i državnog jedinstva, ideje
jugoslovenske. On je bio inkorporacija i
najbleštaviji simbol naše Jugoslavije, naj-
sjajnija zvezda Doma Karadjordjevića.

I zato danas i čitav kulturni svet odaje
s najdubljim pijetetom najiskrenije prizna-
nje velikom duhu, jednom od najvećih na-
šega vremena, našem blagopocićvšem Vite-
škom Kralju Ujedinitelju.

I ova neizmerna bol za najvećim svojim Vladarem ujedinjuje još čvršće sav jugoslovenski narod, koji posle mučeničke smrti Svojeg Velikog Vode vidi, da je njegov jedini spas, njegov život, njegova budućnost, jedino u jedinstvu, slozi i bratstvu, a jednoj z jedničkoj i nedeljivoj državi, u velikoj Kraljevini Jugoslaviji.

I jednim divnim dostojanstvom, koje zapanjuje, koje čudesno imponuje, koje izaziva puno strahopočitanje, jugoslovenska nacija snaša ovaj britki i svirepi udarac. I u tim trenutcima jedna jedinstvena misao lebdi u duši narodnoj, ona poslednja nje-
govog Viteškog Kralja Ujedinitelja, izraženog jedinim u poslednjim rečima u poslednjim trenutcima Njegova života: »Čuvajte Jugoslaviju! Iz duše narodne, iz duša svih sinova narodnih, iz duša svih Jugoslovena, viju se reči zavetne: Viteški Kralju Ujedinitelju naš, čuvajemo Jugoslaviju!«

Jugoslovenskom Sokolstvu!

Zločinačka ruka ubila je najvećeg Sina našeg naroda i prvog Sokola — Aleksandra I, Kralja Jugoslavije.

Reči su i suviše slabe da izraze našu duboku žalost zbog strašnog udesa, koji je snašao čitav naš narod i našu domovinu. Nosimo tu žalost u srcima našim, ovenčanu ognjem ljubavi za našeg Kralja, Koga je smrt podigla do mučeničke slave.

Sve mnogobrojne naše zastave, s kojima je naš Kralj na najvidniji način pokazao Svoju Kraljevsku naklonost Sokolstvu i sokolskom radu, odlikujući njima Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, sokolske župe, sokolska društva i sokolske čete, obavijaju se u ovim strašnim časovima opšte narodne tuge u crno i klanjaju se duboko pred odrom Velikog Kralja.

A te iste zastave obeležene sokolskom zakletvom vernosti Kralju, Narodu i Otadžbini, čekaju da ih junačke sokolske ruke opet ponosno dignu, ukazujući put sokolskom radu k novim naporima i borbama za čast, veličinu i celokupnost naše domovine Jugoslavije.

Poslednje reči našeg junačkog Kralja, koje je izdišući rekao: »Čuvajte Jugoslaviju!« njegova su oporuka, koja izražava našu sokolsku zavetnu misao.

Ove reči bile su i Njegova poslednja molitva, kojom se oprostio od svih nas, a koju ćemo mi Sokoli svojim radom i životom uvek verno ispunjavati.

Braćo i sestre!

Pozivamo celokupno Sokolstvo da zbije svoje redove i da stoji kao i dosad budno na straži, imajući u svom radu na umu poslednji uzdah velikog Kralja: »Čuvajte Jugoslaviju!«

Sa zavetom, da čuvamo Jugoslaviju, jugoslovensko Sokolstvo stupa pred Prestolje svoga dosadanjeg Starešine, Njegovog Veličanstva Kralja Petra II Karadjordjevića.

Slava i večan pomen Kralju Mučeniku Aleksandru I!

Živelo Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II!

Živila Jugoslavija!

Svima sokolskim jedinicama!

Uprava Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije naredjuje:

- Do nadaljnog naredjenja u svima sokolskim jedinicama obustavlju se sve priredbe.
- U počast uspomene velikog Kralja Aleksandra I mora prirediti svako sokolsko društvo i sokolska četa za celokupno svoje članstvo, naraštaj i decu žalobnu komemoraciju, na kojoj se ima održati spomen-slovo o Njegovom životu i Njegovim borbama za naše nacionalno i državno oslobođenje i ujedinjenje.
- Učestvovanje na svim priredbama u sokolskoj odori ili gradjanskoj odelo sa znakovima.
- Daljnja naredjenja o učestvovanju Sokolstva na pogrebu velikog Kralja uslediće blagovremeno.

Zdravo!

Beograd, 10 oktobra 1934

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije

Tajnik:

A. Brozović, s. r.

I zamen. starešine:

E. L. Gangl, s. r.

u jedno da ti idealni obuhvataju i sve slovensko
bratstvo, I zato je Veliki Kralj bio i naš prvi i
najveći Soko.

Zajedno s celim narodom stoga jugoslovensko Sokolstvo s najvećim pijetetom duboko sagiba svoje glave pred odrom svog Velikog Kralja. Ono se klanja svim Njegovim velikim delima, izvršenim za sreću i dobrobit jugoslovenskog naroda i za veličinu Jugoslavije. Ono se klanja s osećajima najveće pobožnosti najvelebnijoj žrtvi, koju je pridoneo Svojom krvlju i Svojim životom, zapečativši, posvedociši i ovekovečivši time sveštost onih idea, čije je ostvarenje i čuvanje uvek smatrao najvećim zakonom za Sebe i za svakoga,

Veliki Kralj Svojim velikim životom i velikim delima sazdroj je u duši svega jugoslovenskog naroda najatraktiviji spomenik — aere perennius — Oko Njegove mučeničke glave jugoslovenski narod već spliće i vidi bleštavi oreol neprolazne slavе i sijaja. U istoriji pak narodnoj On se uzdiže kao najveći Vladar narodni svih vremena.

Večna slava Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju!

Zivela Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II Karadordević!

Zivela Jugoslavija!

Njegovo Veličanstvo Petar II Karadžorđević Kralj Jugoslavije

Proglas Kraljevske vlade

**JUGOSLOVENSKOM
NARODU!**

Naš Veliki Kralj Aleksandar I pao je kao žrtva mučkog atentata 9. oktobra u 4 sata posle podne u Marselju.

Svojom krvlju Kralj-Mučenik zapečatio je delo mira, radi kojega je i krenuo na put u savezničku Francusku.

Na Presto Kraljevine Jugoslavije, a prema članu 36 Ustava, stupio je Njegov prvorodjeni Sin, Nj. Vel. Kralj Petar II.

Kraljevska vlada, vojska i mornarica, položili su zakletvu vernosti Nj. Vel. Kralju Petru II.

Vlada Kraljevine Jugoslavije, vršeći privremeno Kraljevsku vlast, na osnovu čl. 45 Ustava, sazvala je Narodno predstavništvo na zajedničko zasedanje, za 11. oktobra radi polaganja zakletve u smislu članova 59 i 42 Ustava.

Poslednjim Svojim rečima, koje je jedino stigao da izgovori umirući blaženoupočojeni Kralj u Svom neizmernom rodoljubju, ostavio je narodu amanet: „ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!“

Kraljevska vlada poziva celokupni jugoslovenski narod da ovaj sveti amanet ispunji verno i dostojanstveno.

9. oktobra 1934 godine
u Beogradu.

Pretsednik Ministarskog saveta
NIK. T. UZUNOVIC

Ministar poljoprivrede i zastupnik ministra inostranih poslova dr. Drag. S. Kojić
Ministar prosvete dr. I. Šimenković
Ministar pravde Bož. Ž. Maksimović
Ministar za fizičko vaspitanje naroda dr. G. B. Andjelinović
Ministar finansija dr. Mil. R. Djordjević
Ministar gradjevina dr. Stjepan Srkulj
Ministar unutrašnjih dela Živ. A. Lazić
Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja dr. Fran Novak
Ministar vojske i mornarice armijski general Mil. Ž. Milovanović
Ministar šuma i rudnika dr. M. Ulmanski
Ministar saobraćaja Ognjen Kuzmanović

KRALJEVA OPORUKA

Radjeno u Kraljevskom Dvoru na Dedinju 9. oktobra 1934 god. u 20 sati

Na poziv Njegovog Kraljevskog Visočanstva Kneza Pavla došli su u Dvor: pretsednik Ministarskog saveta g. Nikola T. Uzunović, upravnik grada Beograda g. Manojlo L. Lazarević, i komandant Kraljeve garde, armijski general g. Petar R. Živković, a prisutan je i prvi adjutant Nj. Vel. Kralja divizijski general g. Milan I. Ječmenić.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Pavle saopšto je prisutnima, da je od strane ministra inostranih dela g. B. Jevtića i maršala Dvora generala g. A. Dimitrijevića iz Marselja primio telegrafski izveštaj o izvršenom atentatu na Njegovo Veličanstvo Kralja Aleksandra I i da je Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksandar poginuo.

Iza ovog saopštenja Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Pavle predao je pretsedniku Ministarskog saveta g. Uzunoviću — u prisutnosti napred imenovanih — jednu kuvertu s natpisom:

„Ovo je svojeručni akt, koji sam napisao na osnovu člana 42 ustava Kraljevine Jugoslavije od 3. septembra 1931 godine — Aleksandar Gospodinu Ministru pretsedniku A.“

Ova je kuverta zatvorena i zapečatena s dva pečata od crvenog voska, na kojima je utisnut grb Kraljevskog Doma. Pretsednik Ministarskog saveta g. N. Uzunović u prisutnosti Njegovog Kraljevskog Visočanstva Kneza Pavla i napred imenovanih prisutnih otvorio je spomenutu kuvertu i u njoj našao na jednom plavom tabaku koncept-hartije jedan akt, koji je pisan svojeručno od strane Nj. Vel. Kralja Aleksandra a koji glasi:

„Radjeno 5. januara 1934 godine na Bledu.

Po slobodnoj volji i svom najboljem uverenju, da ovim služim najbolje interesima Moje mile otadžbine, Kraljevine Jugoslavije, Mog dragog Naroda, kao i Mog Kraljevskog doma, Ja na osnovu člana 42 Ustava Kraljevine Jugoslavije odredujem, da za slučaj da Naslednik Prestola iz uzroka navedenih u čl. 41 Ustava ne može da vrši Kraljevsku Vlast, namesničku vlast vrše:

Prvo: Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Pavle Karadjordjević, drugo: g. Radenko Stanković, senator i ministar prosvete, treće: dr. Ivo N. Perović, ban Savske banovine,

kao zamenika kneza Pavla odredujem armijskog generala g. Vojislava Tomića, komandanta Beograda, kao zamenika g. Radenka Stankovića odredujem Jovu Banjaninu, senatora, kao zamenika g. dra Perovića odredujem dra Zeca, senatora.

Ovaj akt napisao sam i potpisao svojeručno u dva originalna primerka, od kojih će jedan čuvati Nj. Vel. Kraljica, a drugi Pretsednik Ministarskog saveta.

Ova dva primerka ovog akta kovertirana su i zapečaćena Mojim pečatom

ALEKSANDAR KARADJORDJEVIĆ
KRALJ JUGOSLAVIJE“

Ovom protokolu prilaže se napred citirani akt od 5. I. 1934 godine sa Bleda.

Pročitali smo i overavamo:

Pavle s. r.

Pretsednik Ministarskog saveta Nikola T. Uzunović s. r.

Upravnik grada Beograda Man. Lazarević s. r.

Komandant Kraljeve garde armijski general Petar Živković s. r.

Prvi adjutant Nj. Vel. Kralja divizijski general Milan Ječmenić s. r.

Iz kabinetra Pretsednika Ministarskog saveta

Broj 220 od 9. oktobra 1934 godine.

Saučešće Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije Nj. Vel. Kraljici Mariji

Povodom neocenjivog gubitka i strašnog udara, koji je zadesio sav jugoslovenski narod i jugoslovensku državu mučeničkom smrću našeg Velikog Kralja Aleksandra I, a koji je tragični događaj učivilo bolno i neutešivo i sve jugoslovensko Sokolstvo posebice, jer je ono

Njenom Veličanstvu Kraljici Mariji

B e o g r a d

Poraženi bolom posle tragične smrti svog Velikog Kralja, Njegova Veličanstva Aleksandra I, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije moli Vaše Veličanstvo, da izvoli primiti izraze našeg najdubljeg saučešća.

Jugoslovensko Sokolstvo, verno svojim tradicijama, uložiće sve svoje sile na dobro Vašeg Uzvišenog Prvenca, Njegova Veličanstva Kralja Petra II.

I zamenik starešine,
G A N G L

Saučešće Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije Nj. Kr. Vis. Princu Pavlu

Njegovom Kraljevskom Visočanstvu Princu Pavlu

B e o g r a d

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, duboko potresen tragicom smrću Njegova Veličanstva Kralja Mučenika Aleksandra I, moli Vaše Kraljevsko Visočanstvo, da sa celim Domom Karadordevića, uz izraze najdubljeg bola i sokolske vernosti, izvoli primiti i izraze dubokog saučešća.

I zamenik starešine,
G A N G L

Sokolsivo uspomeni Viteškog Kralja Ujedinitelja

Komemorativna sednica Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

U četvrtak 11 o. m. Uprava Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, po prvi put u svojoj svećanoj dvorani, u onoj istoj dvorani, u kojoj je blagopočivši Kralj Aleksandar I dana 1 decembra 1918 godine proglašio državno i narodno ujedinjenje, održala je svoju svečanu komemorativnu sednicu u počast spomena Velikog Kralja Aleksandra I.

Dvorana Saveza SKJ bila je za tu svrhu naročito uređena te je pružala veličanstvenu sliku. Nad pretdsedničkim stolom visela je velika slika blagopočivnog Kralja, zastrta crnim florom, a ispod slike reljef Njegova Veličanstva Kralja Petra II Karadordevića, koji ga prikazuje simbolički kao zaštitnika Sokolstva.

Sama sednica bila je prenašana preko Beogradske radio stanice. Sednici su prisustvovali svi članovi Izvršnog odbora Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, članovi Uprave Sokolske župe Beograd te članovi starešinstva beogradskih Sokolskih društava. Pripisani su bili i ministar za fizičko vaspitanje naroda brat dr. Grga Andelinović, kao i veliki broj braće Sokola narodnih poslanika.

Tačno u pet i po po podne prvi zamenik starešine brat E. Gangl otvorio je sednici sledećim govorom:

Braćo! Sestre! Brate Ministre!

Na ovoj zgradi, u kojoj je od nedavna sedište Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, po prvi put više se crna zastava, a s ovog mesta, gde smo se eto sada sabrali na ovu žalobnu sednicu, dana 1 decembra 1918 god., proglašeno je naše narodno i državno ujedinjenje. Radi ovih okolnosti dušu moju napunja neizreciva bol, kad eto sada moram da svima javim najžalostiju i najstrašniju vest u istoriji Kraljevine Jugoslavije: da našeg Kralja Aleksandra I Karadordevića nema više medu živima!

Ona usta, koja su baš s ovog svetog mesta proglašila jedinstvo naroda i države, koja su uvek izgovarala samo lepe reči, kao što je bila lepa Njegova duša; koja su govorila samo reći pobude i mudrosti, kao što je bio i Njegov duh pun idealja i državničke pravilnosti — ta usta za uvek su zanemila.

U toj strašnoj istini, na kojoj se ne može ništa promeniti, javlja se moja skromna reč kao krik i odjek boli, koja do dna potresa svako sokolsko srce ne samo u našoj domovini, već po čitavom slovenskom svetu.

Neka u tom žalosno-svečanom trenutku ne narušuje to užvišeno osećanje naših ožalošćenih duša nikakva ljutita misao, koja bi bila inače kadra, da na očigled tog strašnog dela da izražaja svom pravdrenom ogorčenju.

Jer pred nama stoji svetli lik Kralja, Gospodara, Državnika, Ratnika, Muža, Oca i Najvećeg Priatelja i Zaštitnika Sokolstva, a taj lik je svojim velikim, plemenitim, državničkim i junačkim delima isklesao veliki Kralj sam iz

u svom, sada blagopočivšem Kralju gledalo i imalo svog najvećeg zaštitnika i pokrovitelja, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, tumačeci osećaje najdublje i nesavladive boli svega jugoslovenskog Sokolstva, uputio je sledeće telegrame saučešća:

Njenom Veličanstvu Kraljici Mariji

B e o g r a d

Poraženi bolom posle tragične smrti svog Velikog Kralja, Njegova Veličanstva Aleksandra I, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije moli Vaše Veličanstvo, da izvoli primiti izraze našeg najdubljeg saučešća.

Jugoslovensko Sokolstvo, verno svojim tradicijama, uložiće sve svoje sile na dobro Vašeg Uzvišenog Prvenca, Njegova Veličanstva Kralja Petra II.

I zamenik starešine,
G A N G L

Saučešće Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije Nj. Kr. Vis. Princu Pavlu

Njegovom Kraljevskom Visočanstvu Princu Pavlu

B e o g r a d

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, duboko potresen tragicom smrću Njegova Veličanstva Kralja Mučenika Aleksandra I, moli Vaše Kraljevsko Visočanstvo, da sa celim Domom Karadordevića, uz izraze najdubljeg bola i sokolske vernosti, izvoli primiti i izraze dubokog saučešća.

I zamenik starešine,
G A N G L

Sokolsivo uspomeni Viteškog Kralja Ujedinitelja

Komemorativna sednica Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije

bogatstva svoje duše i svog srca te ga postavio sam u istoriju našeg naroda i naše Kraljevine, gde će trajno i postojano stajati u pantheonu naših najvećih muževa, dok god bude kucati ma i samo jedno jedino jugoslovensko srce.

I to sve dobro, lepo i veliko, što je stvorio naš Uzvišeni Kralj, neka bude nama Sokolima kroz ceo naš život u radu za narod i domovinu najsvetlijim uzorom.

U svim časovima Njegovog života, u časovima radosti i tuge, u časovima, kad je Svojim junacičkim macem razbijao nepravdu i Svoju pobedonosnu vojsku vodio od pobeđe do pobeđe, estvrajući našu nacionalnu slobodu i srećnu budućnost, Njemu, koji je uživao blaženstvo i radost porodičnog života, u svim tim momentima tog viteškog i uzornog života, koji je na sve strane odrazivao samo čistu dobrotu, bila je, kao i nama Sokolima: U misli domovina!

A zar je drugačije moglo biti? Ne! Ta Veliki Pokojnik iznikao je kao divan cvet na zdravom tlu iz redova našeg naroda, iz njegove srčice, našeg seljaštva, a bio je vezan s njime plamom Svoga kraljevskog rodoljublja, koje je pobudivalo udjeljivanje čitavog kulturnog sveta.

I sve to, što sada s ove sednice upravljamo svima pripadnicima jugoslovenskog Sokolstva, potkrepljuju još snažnije one reći, koje smo već pred godinama rekli o našem Velikom Kralju, a koje sada opetujem:

»Sine naroda, krv naše krv, čija mišljenja i dela prožima duboka ljubav prema svima nama, kome je dobrobit naroda i otadžbine najveća brig, svima nama si primer i ugled radinosti, koja izvire iz tvrdje volje i koju vodi državnička mudrost.

Jugoslovenski Sokoli, Sokolice, naraštaj i deca predahnuti duhom slovenskog sokolskog bratstva, svi mi kao jedan uzdižemo pod jednim istim sokolskim barjakom svoje duše u sunčane visine sokolskih idea, ponosni i gordini, uvek pripravljeni na poziv svoga Kralja i otadžbine! Iz naroda sino, za narod smo! Gospodaru, Junaču, Oče, Kralju, Sine i Brate, čuj kucaj naših srdaca, koja danas i uvek iz dubine naših duša pozdravljaju Tebe, Tvoj Dom i Rod, razivajući blagoslov neba radu, brizi i naporima Vladara Jugoslavije s našim skromnim ali iskrenim sokolskim Zdravoj!«

I to, što je bilo upravljeno mrtvom Kralju, u potpunom i doslovnom smislu reći upravljamo našem mladom Kralju, Njegovom Veličanstvu Petru II Karadordeviću.

A sad, draga braćo, prenesimo se duhom u onaj momenat, kad je Njegovo Veličanstvo Kraljica ugledala Svoj mrtvog Muža i sagnula se nad Njegovo belo čelo, kad Joj se iz bolnih grudi vinuo težak uz-

Saučešće Saveza slovenskog Sokolstva Savezu SKJ

Povodom mučeničke smrti našeg velikog i oblubljenog Vladara, Njegova Veličanstva Kralja Aleksandra I, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije primio je iz Praga od Saveza slovenskog Sokolstva brzojavno saučešće sledećeg sadržaja:

Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije

B e o g r a d

Celokupno slovensko Sokolstvo udružuje svoja srca s Vašima u dubokoj boli nad gubitkom Vašeg Velikog Vladara i Vodje.

Starosta,

dr. Stanislav Bukovski

Saučešće Češkoslovačke obce sokolske

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije primio je od bratske Češkoslovačke obce sokolske brzojavno saučešće sledećeg sadržaja:

Prag. — Verni u boli žalimo s Vama gubitak plemenitog i velikog Vašeg Kralja.

Češkoslovačka obec sokolska.

Saučešće Saveza poljskog Sokolstva

Savez poljskog Sokolstva uputio je Savezu SKJ brzojavno saučešće sledećeg sadržaja:

Varšava. — Poljsko Sokolstvo duboko potreseno osuduje zločin poči-

njen na osobom Velikog Monarha, Pokrovitelja Sokolstva, i polaze Njegovom Veličanstvu Kralju, bivšem Starešini Saveza, preko jugoslovenskog Sokolstva, izraze bratskog saučešća u općoj žalosti.

Adam Zamajski

Saučešće češkoslovačkih sokolskih župa

Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije stigli su također od svih bratskih češkoslovačkih sokolskih župa radio-grami i telegrami, kojima se jugoslovenskom Sokolstvu izriču najtoplja bratska saučešća nad nedakonadivim gubitkom i prebolnjim udarcem, koji je zadesio ceo jugoslovenski narod i njegovo Sokolstvo mučeničkom smrću Kralja Viteza, Heroja i Vode, Njegova Veličanstva Aleksandra I.

cionalno-pravni otsek Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije i podnosi ga na odobrenje narednoj redovnoj skupštini Saveza.

3) Svaka pojedina sokolska župa ima da osnuje iz čiste dobiti prodanih »Sokolskih srdača« »Socijalni fond Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja«. Kako se ima ovim fondovima upravljati, propisaće se posebnim pravilnikom, koji će izraditi organizaciono-pravni otsek Saveza.

4) Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije izdaće naročitu knjigu, spomenicu: »Viteški Kralj Aleksandar I Ujedinitelj i Sokolstvo«.

5) U svakoj župskoj, društvenoj ili četvornoj prostoriji, kancelariji i vežbaonica ima se slika Njegova Veličanstva Kralja Aleksandra I obaviti crnim florom, a ispod slike trajno namestiti natpis s poslednjim Njegovim rečima: »Čuvajte Jugoslaviju!«

6) Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije polaže na odar venac s trakama u državnim bojama i s natpisom: »Svome Zaštitniku, Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju — Jugoslovensko Sokolstvo.«

7) Na sahrani učestvuju: korporativna Uprava Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije i Sokolska župa Beograd sa svima svojim sokolskim jedinicama. Ostale 24 Sokolske župe dužne su da pošalju delegaciju od najmanje 25 članova. Nadalje sve sokolske zastave, članske: savezna, župske, društvene i četne.

Učestvovati na sahrani može se jedino u svećanoj odori s crnim florom na levom rukavu.

8) One zastave, koje je pojedinih sokolskih jedinicama poklonio blagopočivši Kralj, nosi se na čelu Sokolstva. Sve ostale zastave duž poverke na desnom krilu.

9) Ispred tih zastava stupa Uprava Saveza na čelu sa saveznom zastavom. Sve zastave nose na kopljutu traku od crnog flora.

10) Počasnu strahu daje Sokolska župa Beograd.

11) Za vreme duboke žalosti, t. j. od dana tragične smrti Nj. Vel. Kralja Aleksandra I do 21 novembra 1934 god., nosi celokupno članstvo i narastaj na građanskom odelu sokolske značke uvijene u crni flor. Svi članovi Savezne uprave i župskih uprava, kao i starešine svim jedinicama, pored toga i još crnu kravatu i crni flor na levom rukavu.

12) Svi članovi beogradskih sokolskih društava, kao i ostalih jedinica ukoliko budu u Beogradu, imaju se sastati u vreme koje će Sokolska župa Beograd odrediti i

proći pored odra Viteškog Kraja Aleksandra I Ujedinitelja i oddužnu poštu.

Ovi predlozi bili su jednoglasno prihvaćeni.

Nakon toga uzima reč ministar za fiz. vaspitanje brat dr. Grga Andelinović, koji je održao ovaj govor:

U najtežim danima, koje provljujemo od oslobođenja i ujedinjenja našega naroda, jugoslovenski Sokoli, uveren sam, znace kao i uvek da izvrše svoju dužnost. Prvi Sokol, naš Kralj i vrhovni Voda, pao je u vrsenju Svoje dužnosti, a mi moramo da nastavimo s radom onde, gde smo Njegovom smrću prestali. Jedinstvo jugoslovenskog naroda te jedinstvo i sloboda Jugoslavije bili su Njegov ideal. Tome idealno verno služiti i za njega svim našim silama raditi, to je naša zadaća i amanet, koji nam je naš Kralj i Gospodar ostavio. S toga puta nema skretanja dobrom Jugoslovom i pravom Sokolu.

Neka je Prvome Kralju Jugoslavije, našem Vrhovnom Vodi, Prvome Sokolu, Viteškom Kralju Aleksandru Ujedinitelju večna slava!

Nad Njegovim otvorenim grobom polažemo ujed

zao je svoju decu i tadanje prince Aleksandra iz Petrograda da ga prate na svojem putu, putu lepše i slavnije budućnosti kako srpskog tako i čitavog jugoslovenskog naroda. Tada je princ Aleksandar, sada blagopokojni nas Kralj, prvi put stupio na tlo svoje otadžbine. Ali iako je živeo do tada daleko od Svoje otadžbine, mladi je princ odlično poznavao Srbiju, kao da je u njoj neprestano živeo. Koliko god su Ga u svojim naukama zanimali prirodne znanosti, istorija i književnost, princ Aleksandar bacio se je svim žaram na učenje istorije i geografije svog naroda i svoje zemlje. U tome su Ga podučavali najstaknutiji i najspremniji daci iz Srbije i Crne Gore, koji su u to vreme bili na školovanju u Ženevi. I za vreme školovanja u Rusiji princ Aleksandar se je toliko odlukovao svojim radom i marljivošću, svojom bistrinom i kritičnošću, da su ga već tada smatrali kao mladog naučnika. Učio je istoriju i geografiju, pravne, političke nauke, filozofiju, umetnost, književnost, strategiju i matematiku. Učitelji su Mu bili naši najbolji vojskovede i javni radnici.

Prestolonaslednik

1909. godine bio je, nakon što se je njegov stariji brat princ Đorđe odrekao prestolja, oglašen za prestolonaslednika princ Aleksandara. To je donekle prekinulo tok njegovih nauka, jer se je po svojem položaju trebao da spremi za budućeg vladara. Zbog toga daje se na učenje javno politički pitanja i vojne struke, za koju je osećao naročitu ljubav. Nadaren od prirode, vrlo odlučan i pri tome vanredno trezven, imajući pri svakom i najtežem radu i naporu određen cilj pred očima, novi se je Naslednik Prestola ubrzo snašao u novoj ulozi i sav se predao radu da jednom dostojno nasledi Slog velikog Oca i Pradedu. I mladi Prestolonaslednik već u ranijim svojim godinama stupa odrešito i sigurno u javni život. On je bio desna ruka iznemoglog Kralju Petru, kojem su brije i godine potkopalce zdravili i fizičku snagu. Učestvuje u svim nacionalnim manifestacijama, i političkim i kulturnim i vojničkim, i polaganju ali sigurno stiče u narodu poštovanju i oblubljenošću. I politički ljudi osjetili su, da će obnovljena država imati na čelu svoje države mudrog i junačkog kormilara. Već u tadanjoj mladoj dobi putuje tadanji Prestolonaslednik Svojom zemljom, da je što bolje upozna i da čuje iz ustiju naročne želje i iz njegove potrebe.

Na svoj rodendan 1903. stupa u redove srpske vojske kao pripravni redov u roku srpske pešadije, 1909. godine postaje potporučnik, a 1911. una pređen je za kapetana II klase i ujedno postavljen za inspektora Glavne inspekcije celokupne vojske. Kao inspektor obilazi kasarne i vojne jedinice, reorganizuje vojsku i daje joj novi duh mladosti i svežine. Već tada su se nazrevale u Njemcu obrisi slavnog vojskovede.

Vojskoveda u balkanskim oslobođilačkim ratovima

1912. godine stvara se savez balkanskih naroda da povede oslobođeni rat protiv tadanje moćne Turke. Tada je započelo veliko delo oslobođenja balkanskog roblja i tada su pale na leđa mladog Prestolonaslednika velike i teške dužnosti da u ratnim kreševima vodi svoj narod, da ga vodi slavi i oslobođenju. Prestolonaslednik primio je zapovedništvo nad Prvom armijom, koja je odlučnim i mladenačkim potezom jurnalna na granici i preko nje, ne dajući Turcima vremena niti da se snadu. Ova je armija pod vodstvom mladog vojskovede izvojštala prvu pobedu, koja je bila tako odlučna za kasniji tok dogadaja. Ovom pobjedom kod Kumanova, gde je osvećeno Kosovo, udareni su temelji kasnjivim oslobođilačkim ratovima čitavog našeg naroda. Stara Srbija bila je spašena, ali crni su se oblici ponovno nadvili nad junačku zemlju i slavnu vojsku. Nastaje drugi balkanski rat i zadača srpske vojske bila je tada mnogo teže. Borba protiv istokrvne braće. Prva armija napala je centar bugarskih položaja, kod Rajčanskog Rida i Drenca, i posle krvave borbe na nož zauzel Drenac i prisilila Bugare na uzmak. Dva dana kasnije osvojila je Rajčan i Rid. Pobedom nad Bugarima izvršen je drugi veliki zadatak.

Posele sloma Turske reakcije, trebalo je slomiti i reakciju Beća. Srbija je znala da je njen životni zadatak u tome da se namere Beća na Balkanu osuđuje i pobeda nad Bugarinima bila je ugovor i nužan preduslov za slobom Austrije i za oslobođenje svih Jugoslovena. Razumljivo je stoga i bilo oduševljenje cele Srbije za Naslednika Prestolja, oduševljenje, koje se naročito manifestovalo u sjajnom dočeku u prestolnici, kada je predsednik Beogradske opštine Pobedniku iz balkanskih ratovala. Pobedniku iz balkanskih ratovala, kada je moralna iznemogla i skršena da marsira do Drača, da se tamo ukrea. Regent Aleksandar nije htio ni u tom času da se odaleće od Svojih vojnika, već je htio da ide s njima i da na Svoje oči gleda dok se i poslednji Njegov vojnik ne ukrepa na savezničke lade. Tek tada, — kako je govorio pokojni Kralj, — »stupiće na palubu savezničkih brodova.« Zbog teške operacije, koja je na Njemu izvršena, nije mogao da stupa uz redove Svoje desetkovane vojske, već su Ga vojnici nosili uza se na prostim nosilima. Vi i Vaši hrabri vojnici tako

viteški ratovali i da je nosite s gorodošću, na koju imaju puno pravo osvetnik Kosova pobednik s Kumanova, junak s Bitolja.«

Val oduševljenja i veselja preplavio je čitavu zemlju i sve krajeve u kojima žive Jugosloveni i Sloveni uopšte. Naročita je radost i ponos zahteva. Ali iako je živeo do tada daleko od Svoje otadžbine, mladi je princ odlično poznavao Srbiju, kao da je u njoj neprestano živeo. Koliko god su Ga u svojim naukama zanimali prirodne znanosti, istorija i književnost, princ Aleksandar bacio se je svim žaram na učenje istorije i geografije svog naroda i svoje zemlje. U tome su Ga podučavali najstaknutiji i najspremniji daci iz Srbije i Crne Gore, koji su u to vreme bili na školovanju u Ženevi. I za vreme školovanja u Rusiji princ Aleksandar se je toliko odlukovao svojim radom i marljivošću, svojom bistrinom i kritičnošću, da su ga već tada smatrali kao mladog naučnika. Učio je istoriju i geografiju, pravne, političke nauke, filozofiju, umetnost, književnost, strategiju i matematiku. Učitelji su Mu bili naši najbolji vojskovede i javni radnici.

Prestolonaslednik

1909. godine bio je, nakon što se je njegov stariji brat princ Đorđe odrekao prestolja, oglašen za prestolonaslednika princ Aleksandara. To je donekle prekinulo tok njegovih nauka, jer se je po svojem položaju trebao da spremi za budućeg vladara. Zbog toga daje se na učenje javno politički pitanja i vojne struke, za koju je osećao naročitu ljubav. Nadaren od prirode, vrlo odlučan i pri tome vanredno trezven, imajući pri svakom i najtežem radu i naporu određen cilj pred očima, novi se je Naslednik Prestola ubrzo snašao u novoj ulozi i sav se predao radu da jednom dostojno nasledi Slog velikog Oca i Pradedu. I mladi Prestolonaslednik već u ranijim svojim godinama stupa odrešito i sigurno u javni život. On je bio desna ruka iznemoglog Kralju Petru, kojem su brije i godine potkopalce zdravili i fizičku snagu. Učestvuje u svim nacionalnim manifestacijama, i političkim i kulturnim i vojničkim, i polaganju ali sigurno stiče u narodu poštovanju i oblubljenošću. I politički ljudi osjetili su, da će obnovljena država imati na čelu svoje države mudrog i junačkog kormilara. Već u tadanjoj mladoj dobi putuje tadanji Prestolonaslednik Svojom zemljom, da je što bolje upozna i da čuje iz ustiju naročne želje i iz njegove potrebe.

Na svoj rodendan 1903. stupa u redove srpske vojske kao pripravni redov u roku srpske pešadije, 1909. godine postaje potporučnik, a 1911. una pređen je za kapetana II klase i ujedno postavljen za inspektora Glavne inspekcije celokupne vojske. Kao inspektor obilazi kasarne i vojne jedinice, reorganizuje vojsku i daje joj novi duh mladosti i svežine. Već tada su se nazrevale u Njemcu obrisi slavnog vojskovede.

Regent i Vrhovni Komandant

12. juna 1914. godine predaje Kralj Petar svu vlast u ruke Prestolonaslednika, imenujući Ga izvršiocem kraljevske vlasti i Regentom. Od tog dana postaje stvarno Aleksandar vladarem Svoje države. Postavši Regent i izvršilac kraljevske vlasti, Naslednik Prestola Aleksandar postao je ujedno i Vrhovni Komandant celokupne vojske, one vojske, koja je prošla dva balkanska rata i koja je imala da izdrži najstrasniji pokolj, za koji zna istorija sveta i da podnese nadljudske napore i žrtve u borbi protiv nadmoćnijeg i spremnijeg neprijatelja, da ostvari težnje i u vekovni san svih Jugoslovena — oslobođenje i ujedinjenje. Od tog časa deli Vrhovni Komandant srpske vojske Svoju sudbinu sa Svojim vojnicima u svim prilikama i zgodama da ih ne napusti sve do ispunjenja Svojih ciljeva i Svojih uživšenih načera. Uporedi sa Svojim priprstim vojnicima brani On Svoju krvlju natopljeni zemlju, sokoli i bodri svoje ratnike, uleva im nadu i veru u potpunu pobjedu narodnog pravila i narodnih idealova. Uz svoju tešku vojničku dužnost preuzima On na sebe i brigu o budućem životu neoslobodene braće van granica Njegove države. Obilazi strane prestolnice, zalaže se za prava Južnih Slovena i bori se protiv težnja tudinaca, da po završenim ratovima zaposedu jugoslovenske krajeve.

Kao Vrhovni Komandant Svoju je dužnost istinski vršio. Operacioni planovi plod su i Njegova rada. Redove svoje vojske i položaje lično je obilazio, a vojnicima je posvećivao očinsku brigu. Hteo je na Svoje oči da se uveri, kako vojnici žive, kako se drže i kako se s njima postupa. Prisutnost duha nije izgubio ni u najtežim časovima. Ne samo u pobedama, već i u danima iskušenja, kada je iza slavnih pobeda Potioreka moralna ta ista nesalomiva vojska da pred najezdom dveju ogromnih imperija, Nemačke i Austrije, i pred udarcem u leđa koburgovskih sluga u Bugarskoj prede preko albanskih kulisura i napusti otadžbinu, da se na Krfu oporavi i spremi za nove borbe. Iako je Regent Aleksandar prisao k moru teško shrvan i teško bolestan i iako se podvrgava operaciji u Lješu, uza sve to On je deonikom iste sudbine izmucenih Njegovih vojnika, i želi da s njima deli svu bedu i svu bol. Živeo je kao svaki Njegov vojnik; ni od čega nije bežao, već je bio u dužnostima prvi, i u traženju životnih potreba poslednji. Francuski general Mondezir sećao se kasnije, prilikom zauzeća Bitolja, s najvećim divljenjem tog držanja. »Vi se možda sećate dana — piše on Kralju Aleksandru — kada sam imao čast da Vas vidim još bolesnog, gde ležite na sirotinjskoj postelji od Kolana, u žalosnoj sobici u Lješu. Jasam se tada divio veličini Vaše duše u nesreći i Vašim energičnim rešenjima. I za vreme Svoje teške bolesti Vrhovni Komandant ne zaboravlja Svoje vojske. Iz Svoje kuhinje svaki dan šilje bolesnim vojnicima hranu. U Lješu i u Sv. Ivanu Međuanskom nisu mogli saveznicu da ukrepuju srpsku vojsku. Ona je moralna iznemogla i skršena da marsira do Drača, da se tamo ukrea. Regent Aleksandar nije htio ni u tom času da se odaleće od Svojih vojnika, već je htio da ide s njima i da na Svoje oči gleda dok se i poslednji Njegov vojnik ne ukrepa na savezničke lade. Tek tada, — kako je govorio pokojni Kralj, — »stupiće na palubu savezničkih brodova.« Zbog teške operacije, koja je na Njemu izvršena, nije mogao da stupa uz redove Svoje desetkovane vojske, već su Ga vojnici nosili uza se na prostim nosilima. Vi i Vaši hrabri vojnici tako

viteški ratovali i da je nosite s gorodošću, na koju imaju puno pravo osvetnik Kosova pobednik s Kumanova, junak s Bitolja.«

Val oduševljenja i veselja preplavio je čitavu zemlju i sve krajeve u kojima žive Jugosloveni i Sloveni uopšte. Naročita je radost i ponos zahteva. Ali iako je živeo do tada daleko od Svoje otadžbine, mladi je princ odlično poznavao Srbiju, kao da je u njoj neprestano živeo. Koliko god su Ga u svojim naukama zanimali prirodne znanosti, istorija i književnost, princ Aleksandar bacio se je svim žaram na učenje istorije i geografije svog naroda i svoje zemlje. U tome su Ga podučavali najstaknutiji i najspremniji daci iz Srbije i Crne Gore, koji su u to vreme bili na školovanju u Ženevi. I za vreme školovanja u Rusiji princ Aleksandar se je toliko odlukovao svojim radom i marljivošću, svojom bistrinom i kritičnošću, da su ga već tada smatrali kao mladog naučnika. Učio je istoriju i geografiju, pravne, političke nauke, filozofiju, umetnost, književnost, strategiju i matematiku. Učitelji su Mu bili naši najbolji vojskovede i javni radnici.

Državnik i ratnik

Opovravljanje srpske vojske na Krfu išlo je vrlo teško. Zarazne bolesti poharali su znatan deo Njegovih redova i ostrom Vido, blizu Krfa, »Ostrom Smrta«, postala je večna grobnica pojedinih sinova našeg naroda. Vremena su bila teška. Regent Aleksandar, čim se je oporavio, polazi na Zapad, u Pariz i London, da traži pomoć od velikih saveznika Svojoj iskriveljivoj vojski. Trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da mu se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju jugoslovenskih prava i jugoslovenskih težnja, da zaštiti pred gramzivošću tudinaca svaki pedal jugoslovenskog fronta. I u to vreme trebalo je da se pospeši pojačanje solunskog fronta i da se osigura što veća aktivnost. U to vreme trebalo je Regent Aleksandar da razvije i Svoju državničku mudrost i spremu, da obavesti strane narode o javnom mišljenju i pravom stanju

nata, na prvom mestu za žensku decu i t. d., zatim isticanje vrline, porodičnog morala, čestitosti, samopregorevanja, trezvenosti, štednje, savesnog vršenja dužnosti, ljubavi prema bližnjima, slegi i trpežljivosti i razume se, stalne brige za narodno zdravlje.« U taj je Fond Njegovo Veličanstvo Kralj odmah dao milion dinara i svake je godine davao po 300.000 dinara, tako da je taj Fond stvorio do sada neprocjenjiva dobra na kulturnom i higijenskom polju, a naročito na području podupiranja darovite školske omladine i darovitih umetnika.

Iz ovog blagoslovljjenog braka rodilo se troje muške dece: dne 6. septembra 1923 u Beogradu današnji naš Kralj Petar II, 19. januara 1928 u Beogradu Prestolonaslednik Tomislav, a 28. juna 1929 Prince Andrej. Već po imenima, koje je dao Njegovo Veličanstvo Kralj Svojoj Deci vidi se Njegova neograničena i podjednaka ljubav prema svim trim plemenima našeg naroda. Odgajivao ih je isto tako, da ih službi sa svim delovima Svoj naroda. Mladi Prinčevi boravili su svake godine izvesno vreme na obalama našeg mora, kao i na našem divnom Bledu.

Kralj Jugoslavije

U nizu tolikih značajnih manifesta, koje je pokojni Kralj uputio narodu, svakako manifest od 6. januara 1929 zauzima jedno od najvidnijih mesta. Manifest kaže:

»Najviši narodni i državni interes i njihova budućnost zapovedaju Mi, da se kao Vladac i Sin ove zemlje obratim neposredno narodu i da mu otvorenio i iskreno kažem ono, što Mi u sadanju trenutku nalazi Moja savest i Moja ljubav prema Otadžbini. Nastupio je čas, kad između naroda i Kralja ne može i ne sme biti posrednika. U toku tolikih prošlih napora i tolikog strpljenja, koje sam pokazao u vršenju Mojih visokih dužnosti, Moju je dušu razdriboj vapaj naših narodnih masa radnih i rođoljubivih, ali i namučenih koje su, rukovodene svojim prirodnim i zdravim rasudivanjem već odavno nazirale, da se više ne može ići putem, kojim se do sad išlo.

Parlementarizam, koji je kao političko sredstvo po tradicijama od Moga nezaboravljenog Oca ostao i Moj ideal, počeće su zaslepljene političke strasti zloupotrebljavati u toj mjeri, da je postao smetnja za svaki plodni rad u državi. Umesto da parlamentarizam razvija i jača duh narodnog i državnog jedinstva, on — ovakav, kakav je, — počinje da dovodi do duhovnog rasula i narodnog razdjeljivanja. Moja je sveta dužnost da svim sredstvima čuvam državno i narodno jedinstvo. I Ja sam rešio, da ova dužnost ispuniti do kraja!«

Iz ovih velikih reči Velikog Kralja iz svake reči proverjava ona živa ljubav, koju je gajio za čitavog Svoj života, misao narodnog i državnog jedinstva. Već iz ovih reči da se je zaključiti, da je Pokojni Kralj bio čvrsto odlučio da plodu Svoj rada i Svoje slavne dinastije dā punu formu i pravo ime. Snažna Jugoslavija bila je Njegov životni ideal, za taj se je ideal borio i on je morao doći do svog potpunog ostvarenja.

3. oktobra 1929. godine proklamovao je Kralj Aleksandar novu podelu zemlje na 9 banovina i nazvao državu jedinstvenim slavnim i velikim imenom: Kraljevina Jugoslavija. Narod je ovaj čin velikog Kralja prihvatio punim odusluženjem i dubokom zahvalnošću svojemu Vladaru. Kako je Kralj Aleksandar mislio i osećao pri stvaranju ovih velikih državnih čina možemo da zaključimo iz nekoliko Njegovih izjava. Deputaciji Dunavske i Drinske banovine kazao je: »Recite svima i svakome, da nas nikakve granice ni podvojenosti iz prošlosti, kao ni Dučavni ni Sava ni Drina, više ne razdvajaju već nam uvek vezuju i spajaju interese naroda i dušu narodnu u ne razdvojnu celinu, — u Jugoslaviju, koju nikada niko razdvojiti neće!« — Dopisniku pariskog »Zurnal« kazao je Blagopokojni Kralj 10. septembra 1929: »Ovo nije vojna diktatura, i o tome ne može biti ni reči. Ovo je jedan privremeni režim, s ciljem jasno označenim, režim koji sam uveo na zadovoljstvu celog Mog ujedinjenog i nerazdjelevog naroda.« Za tri knjige: O našim pobedama, O našem selu i za Antologiju jugoslovenske misli profesora Novaka, Kralj je napisao ova tri značajna i duboko programatska uvoda: »Jugoslavija će biti dostačna ovih slavnih pobeda ako svoja pokolenja vaspita na većim primerima naših nacionalnih mučenika i junaka; — »Kroz sve mučne periode istorije, se lo je bilo i ostalo budan čuvan nacionalnih tekovina i izvor snage u svim lepim izražajima narodnog genija. Raditi u pravcu kulturnog i privrednog podizanja našeg sela, uz strogo čuvanje njegovog nacionalnog karaktera znači odgovoriti dužnostima sadašnjosti i potrebama našeg zdravog i uspešnog razvijanja u budućnosti; — »Protići i preteće Jugoslavije, njeni mučenici i junaci jesu večita slava i živa moralna snaga velike jugoslovenske misli. Kroz njih je nacionalna ideja slobode, ljubavi i jedinstva postala stvarnost, a ugledanjem na njih, ona će biti slavna budućnost.« — Obraćajući se Sokolima, Kralj je rekao: »Od

kolevke do groba dužni ste služiti samo Jugoslaviji i jugoslovenskoj ideji. Njene su Vaše mišice i Vaša srca, njene imaju da budu sve Vaše radoši i ideali, Vaše težnje i sva Vaša pregrana. Izmenjujući stare pukovske zastave s novima rekao je: »Muškim srcem i s dubokom poštom i ljubavlju svijmo, junaci, naše stare zastave slave, one su najsjajnije ispunile svoj zavet. Neka nove zastave, koje Vam predajem budu od sada sveta znamenja naših pukova, znak junačkog zborišta i zaloga naše vojničke časti.«

Na sam dan rođenja svog Prvence Sina, današnjeg našeg Kralja, dne 6. septembra 1930. godine, povrano je veliki Vojskovod. Blaženopočivši Kralj Aleksandar stare srpske pukovske zastave u Karadorjevoj zadužbini na Oplencu zajedno s popelom Vožda Karađorda i Velikog Kralja Oslobođenja, i zamenio ih novim jugoslovenskim zastavama, zastavama slavne budućnosti naše vojske i našeg naroda.

Od naročitog je značenja za naš narod, a naše Sokolstvo napose, što je Veliki Pokojnik dne 5. decembra 1929 raspustio sve organizacije, koje su kočile zdravo razvijanje nacionalne jugoslovenske misli i zakonom osnovao jedinstveno Sokolstvo Kraljevine Jugoslavije. Iz naročite ljubavi i dubokog uverenja, da je Sokolstvo zalog zdrave narodne budućnosti postavio mu je na čelo svog Prvence Sina tadašnjeg Prestonolaslednika Petra.

Otkako je Pokojni Kralj Aleksandar dne 6. januara 1929. godine državničkom mudrošću prerezo gordijski čvor našeg unutarnjeg nemirnog političkog života, sav Svoj rad posvećuje našem prijeprom seljakom narodu, našem seljaku. Preuzevši kormilo državne lade u Svoje ruke i najavivši čitavom svetu da izmedu Njega i Njegova naroda ne sme da bude posrednika, ulazi s još jačom ljubavi medu Svoj narod, da ga podiže, hrabri i priprema potpunom narodnom duhovnom ujedinjenju i međusobnoj bratskoj slozi. Njegova putovanja, koja je poduzeo u ovo zadnjih nekoliko godina Svoj plodnog i mučeničkog života, donela su našem narodu čvrstu veru i spokojstvo, da će naša mlada i bogata država postala vrlo uticajni faktor, politički faktor u Evropi. Zajednički vanjsko-politički pogledi na razna pitanja savremenog života u svetu, kao i na mnoga međusobna pitanja i interese, koji su se poklapali, te stalno jačanje i uvršćivanje veza Jugoslavije s Češkoslovačkom i Rumunijom, sve je to podaval Maloj antanti značaj jedne velike sile, u čijem sklopu baš zaslugom pokojnog Kralja zauzima Jugoslavija jednu od najvidnijih uloga. U stalnom pak i neumornom nastojanju da uvrsti međunarodni položaj svoje zemlje, težnje pokojnog Kralja bile su, da se najpre raščiste i konsoliduju međunarodni odnosi na samom Balkanskom Poloustrovu. Neumornim radom u tom pravcu došlo je tako do balkanskog sporazuma, koji je otklonio mnoga teška i viseća pitanja među balkanskim državama. Taj sporazum na Balkanu, izražen je Balkanskim paktom, kome su pristupili Jugoslavija, Grčka, Rumunija i Turska. Posle ovih velikih uspeha, koji su postignuti najvećom zaslugom pokojnog Kralja i Njegovim ličnim naporima, trebalo je da se uredi i reši jedno za Jugoslaviju od najkrupnijih pitanja, t. j. uređenja odnosa jugoslovensko-bugarskih. I u tome pogledu baš državnička mudrost pokojnog Vladara imala je najsjajnije uspeha. Naročito Njegovim zalaganjem bilo je postignuto blženje izmedu Jugoslavije i Bugara. To je bila ujedno kruna Njegovih nastojanja i srećno rešenje ovog najtežeg vanjsko-političkog problema najveće je delo blago-pokojnog Kralja, čemu se divi sva Evropa. I sve to blagopokojni Kralj preduzimao je u cilju, da svome narodu obezbeđi mir.

U tom cilju, kao i u cilju da pomogne težnje na uvršćenju što trajnijeg mira na svetu uopće, blagopokojni Kralj uputio se i na Svoj sudobnosni put u savezničku Francusku, gde je od ruke jednog zločinca bio ugašen Njegov mučenički život, koji je eto položio za velike ideale svoga naroda i delio im obilate, kraljevske darove i pripomoći.

Kao Vladar vrlo široke kulture, što je u kulturnom svetu toliko ističeno, podupirao je Kralj Aleksandar kulturne ustanove i kulturne potvrate u našem narodu svim marom i ljubavlju. Obnavljanje crkava i manastira, uređenje zadužbine na Oplencu, podi-

zanje spomenika Neznanom junaku na Avali, sakupljanje starina i mnoga još toliko znana i neznana Njegova dela govore nam o svestranom Njegovom stanju na svim poljima ljudske de latnosti. Za sve se je zamislio, za sve je znao, sve je očinski potpomagao i unapredio.

Na zakonodavnem polju stvorio je Pokojni Kralj u zadnjih nekoliko godina pravu čudu: izjednačio je skoro sve zakone, koji su do tog vremena bili vrlo različiti i udešeni prema raznim uzorima i potrebama minulih doba.

Apostol mira

U vanjskoj politici pokojni Kralj otkrio je tačne linije u kojima se je ona imala da provodi, a kao najglavnija i kao jedini cilj te politike prema vanni, bilo je da se obezbedi mir jugoslovenskom narodu u jugoslovenskoj državi. Za ostvarenje tog glavnog cilja u vanjskoj politici pokojni Kralj uvelio je sve svoje umne sile. Najpre je pristupio tome da učvrsti i ojača već postojeće prijateljske i savezničke odnose, udarajući ujedno pri tome i solidne temelje sporazuma, i s ostalim narodima. U tome pogledu pokojni Kralj pokazao se je rutinovani diplomata velikog stila. U prvom redu obnovljen je i uvršćen već od rata postojeci savez s Francuskom, ali saobražen potrebama i prilikama posleratnog doba. Nadalje izgrađena je Mala antanta, koja je kao tesni sklop triju država postala vrlo uticajni faktor, politički faktor u Evropi. Zajednički vanjsko-politički pogledi na razna pitanja savremenog života u svetu, kao i na mnoga međusobna pitanja i interese, koji su se poklapali, te stalno jačanje i uvršćivanje veza Jugoslavije s Češkoslovačkom i Rumunijom, sve je to podaval Maloj antanti značaj jedne velike sile, u čijem sklopu baš zaslugom pokojnog Kralja zauzima Jugoslavija jednu od najvidnijih uloga. U stalnom pak i neumornom nastojanju da uvrsti međunarodni položaj svoje zemlje, težnje pokojnog Kralja bile su, da se najpre raščiste i konsoliduju međunarodni odnosi na samom Balkanskom Poloustrovu. Neumornim radom u tom pravcu došlo je tako do balkanskog sporazuma, koji je otklonio mnoga teška i viseća pitanja među balkanskim državama. Taj sporazum na Balkanu, izražen je Balkanskim paktom, kome su pristupili Jugoslavija, Grčka, Rumunija i Turska. Posle ovih velikih uspeha, koji su postignuti najvećom zaslugom pokojnog Kralja i Njegovim ličnim naporima, trebalo je da se uredi i reši jedno za Jugoslaviju od najkrupnijih pitanja, t. j. uređenja odnosa jugoslovensko-bugarskih. I u tome pogledu baš državnička mudrost pokojnog Vladara imala je najsjajnije uspeha. Naročito Njegovim zalaganjem bilo je postignuto blženje izmedu Jugoslavije i Bugara. To je bila ujedno kruna Njegovih nastojanja i srećno rešenje ovog najtežeg vanjsko-političkog problema najveće je delo blago-pokojnog Kralja, čemu se divi sva Evropa. I sve to blagopokojni Kralj preduzimao je u cilju, da svome narodu obezbeđi mir.

U tom cilju, kao i u cilju da pomogne težnje na uvršćenju što trajnijeg mira na svetu uopće, blagopokojni Kralj uputio se i na Svoj sudobnosni put u savezničku Francusku, gde je od ruke jednog zločinca bio ugašen Njegov mučenički život, koji je eto položio za velike ideale svoga naroda i delio im obilate, kraljevske darove i pripomoći.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova, tako da je zbor, koji je počeo nešto iza sati ujutro, zaključen oko 14 sati.

Zbor je otvorio toplim pozdravom predsednik SPO brat dr. Belajčić, koji je saopštio zboru, da se nalazi SPO u ostavci. U svom iscrpmu referatu izneo je sve razloge, koji su doveli do ostavke, i pogledi, kako bi trebalo rešiti pitanja organizacije Saveza SKJ kao i SPO. Kako treba opravdala pismeno svoj izostanak. Na dnevnem redu bilo je 10 tačaka, što je aprobirano i predebatovano u nekoliko časova